

Podstawy prawne ochrony przeciwpożarowej w zakładzie pracy

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r.

(j.t.: Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.)

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej jest podstawowym przepisem regulującym w kraju:

zasady zapobiegania **pożarom**, klęskom żywiołowym i innym miejscowym **zagrożeniom**,

organizację ochrony przeciwpożarowej,

zasady przygotowania zasobów i prowadzenia działań ratowniczych,

uprawnienia strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej i członków ochotniczych straży pożarnych,

zasady ponoszenia świadczeń rzeczowych i finansowych związanych z ochroną przeciwpożarową.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów

(Dz. U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719 z późn. zm.)

Rozporządzenie powyższe określa zasady dotyczące:

obowiązków w zakresie ochrony przeciwpożarowej, w tym określa czynności zabronione ze względu na bezpieczeństwo pożarowe,

zasad postępowania z materiałami **niebezpiecznymi** pożarowo,

wymagań dotyczących warunków **ewakuacji**,

instalacji wodociągowych przeciwpożarowych,

stosowania stałych urządzeń gaśniczych, systemów sygnalizacji pożaru, dźwiękowych systemów ostrzegawczych i gaśnic,

użytkowania instalacji i urządzeń technicznych,

zasad przeprowadzania prac **niebezpiecznych** pod względem pożarowym oraz **oceny zagrożenia wybuchem**

zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów,

zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego zbioru, transportu i składowania palnych płodów rolnych.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r.

w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

(Dz. U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.)

Rozporządzenie określa warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowania także ze względu na bezpieczeństwo pożarowe, dotyczące:

wymaganej **odporności pożarowej** budynków

dopuszczalnych wielkości **stref pożarowych** i wymagań dla oddzieleń przeciwpożarowych

dróg ewakuacyjnych

wymagań **ppoż.** dla elementów wykończenia wnętrz i wyposażenia stałego

wymagań **ppoż.** dla instalacji

wymagań dotyczących usytuowania budynków

wymagań w zakresie ochrony **przeciwpożarowej** dla garaży

wymagań **ppoż.** dla budynków inwentarskich

Ochrona przeciwpożarowa – art. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej

Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę **życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem** poprzez:

zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się **pożaru**, klęski żywiołowej lub innego miejscowego **zagrożenia**,

zapewnienie sił i środków do zwalczania **pożaru**, klęski żywiołowej lub innego miejscowego **zagrożenia**,

prowadzenie działań ratowniczych.

Zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia – art. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej

Zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się **pożaru**, klęski żywiołowej lub innego miejscowego **zagrożenia** to:

- 1) **zapewnienie** koniecznych warunków ochrony technicznej nieruchomościom i ruchomościom,
- 2) **tworzenie** warunków organizacyjnych i formalnoprawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także przeciwdziałających powstawaniu lub minimalizujących skutki **pożaru**, klęski żywiołowej lub innego miejscowego **zagrożenia**.

Art. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej – działania ratownicze:

Działania ratownicze to każda czynność podjęta w celu ochrony:

życia,

zdrowia,

mienia lub środowiska

likwidacji przyczyn powstania **pożaru**,

likwidacji przyczyn wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego **zagrożenia**.

Inne miejscowe zagrożenia – art. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej:

Inne miejscowe zagrożenia to zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące **zagrożenie** dla:

życia,

zdrowia,

mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy – art. 2 ustawy o ochronie przeciwpożarowej

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy to integralna część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa obejmująca, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska:

prognozowanie,

rozpoznawanie,

zwalczanie **pożarów**, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń.

KSRG skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie, w **drodze umowy cywilnoprawnej** zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Cele KSRG – art. 14 ustawy o ochronie przeciwpożarowej

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

walkę z **pożarami** lub innymi klęskami żywiołowymi,

ratownictwo techniczne,

ratownictwo chemiczne,

ratownictwo ekologiczne,

ratownictwo medyczne,

współpracę z systemem **Państwowe Ratownictwo Medyczne**.

Obowiązki korzystających ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu – art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej:

Osoba fizyczna, osoba prawna, organizacja lub instytucja korzystające ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu są zobowiązane **zabezpieczyć** je przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym **zagrożeniem**.

Informowanie o pożarze, klęsce żywiołowej lub innym miejscowym zagrożeniu – art. 9 ustawy o ochronie przeciwpożarowej

Kto zauważy **pożar**, klęskę żywiołową lub inne miejscowe **zagrożenie**, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie **zagrożenia** oraz zawiadomić:

Centrum Powiadamiania Ratunkowego lub

Straż Pożarną, lub

Policję, bądź

Pogotowie Ratunkowe.

System powiadamiania ratunkowego

System powiadamiania ratunkowego ma na celu integrację Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego w zakresie realizacji zadań:

bieżącej analizy **zasobów** ratowniczych,

przyjmowania **zgłoszeń alarmowych** oraz obsługi numeru **alarmowego 112**,

kwalifikacji zgłoszeń,

podejmowania działań zgodnie z określonymi procedurami, w szczególności:

rozdysponowania sił ratowniczych i zespołów ratownictwa medycznego,

koordynowania oraz monitorowania działań ratowniczych i medycznych czynności ratunkowych,

powiadamiania o zdarzeniu szpitalnych oddziałów ratunkowych lub, jeżeli wymaga tego sytuacja, na miejscu zdarzenia, jednostek organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego,

inicjowania procedur reagowania kryzysowego.

W skład centrum wchodzi:

stanowiska dyspozytorów medycznych,
stanowiska dyspozytorów Państwowej Straży Pożarnej.

W skład centrum mogą wchodzić:

stanowiska operatorów **numerów alarmowych**,
stanowiska innych podmiotów oraz jednostek samorządu terytorialnego, które na podstawie porozumienia realizują zadania systemu powiadamiania ratunkowego.

Centrum, w celu wykonania zadania systemu powiadamiania ratunkowego, przyjmuje zgłoszenia alarmowe, w szczególności:

kierowane na **numery alarmowe 112, 998 i 999**,

kierowane na **numery alarmowe** innych podmiotów oraz jednostek samorządu terytorialnego, które realizują zadania systemu powiadamiania ratunkowego w danym centrum,

z systemów monitoringu,

przy wykorzystaniu innych dostępnych w centrum środków komunikacji,

od **Policji**,

od dyspozytorów **Państwowej Straży Pożarnej** spoza centrum,

z innych centrów lub wojewódzkich centrów,

od podmiotów ratowniczych i służb zlokalizowanych poza centrum.

Centrum w celu wykonania zadania systemu powiadamiania ratunkowego:

kieruje zasoby ratownicze podmiotów ratowniczych na miejsce zdarzenia, biorąc pod uwagę gotowość zasobów ratowniczych podmiotów ratowniczych, rodzaj **zagrożenia** i najkrótszy czas dotarcia na miejsce zdarzenia,

przekazuje do podmiotów ratowniczych informacje co najmniej o miejscu zdarzenia, rodzaju **zagrożenia** i liczbie poszkodowanych, przy użyciu dostępnych w centrum środków technicznych.

przekazuje kierującemu akcją prowadzenie medycznych czynności ratunkowych lub kierującemu działaniem ratowniczym informacje o aktualnych zasobach ratowniczych podmiotów ratowniczych,

wspomaga działania **ratownicze** poprzez dysponowanie kolejnych zasobów ratowniczych podmiotów ratowniczych, na podstawie informacji pozyskanych od kierującego działaniem ratowniczym lub kierującego akcją prowadzenia medycznych czynności ratunkowych,

umożliwia wykorzystywanie baz danych i planów ratowniczych na potrzeby prowadzenia działań **ratowniczych** oraz akcji prowadzenia medycznych czynności ratunkowych i ich analizy,

dokumentuje prowadzone działania **ratownicze** i akcje prowadzenia medycznych czynności ratunkowych oraz archiwizuje dokumentację dotyczącą tych działań i akcji,

analizuje przebieg działań i ćwiczeń **ratowniczych**.

Obowiązki właściciela, zarządcy budynku

art. 4.1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej

Właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu dla zapewnienia ich ochrony przeciwpożarowej jest **obowiązany**:

przestrzegać przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,

wyposażyć budynek, obiekt budowlany lub teren w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,

zapewnić konserwację oraz naprawy urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie,

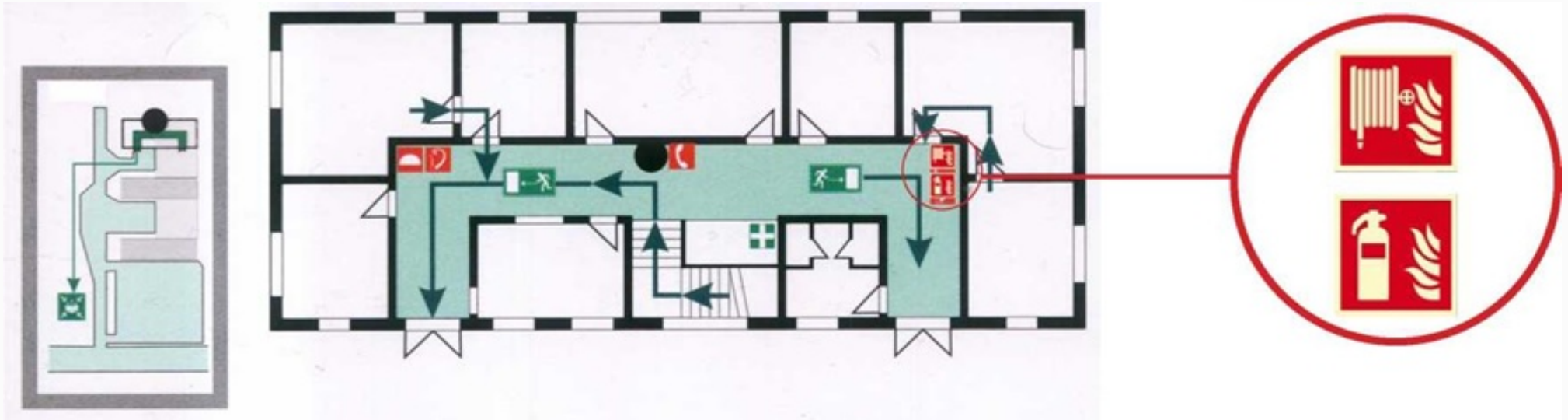
zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,

przygotować budynek, obiekt budowlany lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej,

zapoznać pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,

ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Przykładowy plan obiektu z drogami ewakuacji

Obowiązki właściciela, zarządcy budynku

odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej

– **stosownie do obowiązków i zadań** powierzonych w odniesieniu do budynku, obiektu budowlanego lub terenu – przejmuje w całości lub w części ich zarządca lub użytkownik, na podstawie zawartej **umowy cywilnoprawnej** ustanawiającej zarząd lub użytkowanie.

Jeśli umowa taka **nie została** zawarta, **odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej** spoczywa na **właścicielu**.

Obowiązki właściciela, zarządcy budynku

Połączenie alarmowe z jednostkami PSP

Właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu, które są objęte **obligatoryjnym** stosowaniem systemów sygnalizacji pożarowej wyposażonych w urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe, **w przypadku gdy w tym budynku, obiekcie budowlanym** lub na terenie nie działa jego własna jednostka ratownicza, jest **obowiązany** połączyć te urządzenia z obiektem **PSP** lub obiektem wskazanym przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej.

Obowiązki właściciela, zarządcy budynku

Kwalifikacje osób realizujących zadania z zakresu zapobiegania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru

(1) Art. 4 ustawy o ochronie ppoż.

Czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej **mogą wykonywać** osoby posiadające odpowiednie **kwalifikacje**.

Osoby wykonujące czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej, polegające na zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, powinny posiadać tytuł zawodowy **inżynier pożarnictwa** lub ukończone w Szkole Głównej Służby Pożarniczej studia wyższe w zakresie **inżynierii bezpieczeństwa w specjalności inżynieria bezpieczeństwa pożarowego**.

Osoby niezatrudnione w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, wykonujące czynności wyłącznie w zakresie zapewnienia ochrony przeciwpożarowej obiektu, powinny posiadać co najmniej wykształcenie **średnie** i uprawnienia **inspektora ochrony przeciwpożarowej** lub kwalifikacje do wykonywania zawodu **technik pożarnictwa**.

Kwalifikacje osób realizujących zadania z zakresu zapobiegania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, art. 4 ustawy o ochronie ppoż.

Uprawnienia inspektora ochrony przeciwpożarowej na okres **5. lat** nabywa osoba, która ukończyła:

- 1) **szkolenie** inspektorów ochrony przeciwpożarowej albo
- 2) **szkolenie** aktualizujące inspektorów ochrony przeciwpożarowej – zwane dalej „szkoleniami”.

Ukończenie szkoleń stwierdzają odpowiednio zaświadczenie o ukończeniu szkolenia **inspektorów ochrony przeciwpożarowej** albo zaświadczenie o ukończeniu szkolenia **aktualizującego** inspektorów ochrony przeciwpożarowej.

Obowiązki pracodawcy

Informowanie pracowników o zagrożeniach – art. 207 § 1 Kodeksu pracy

Pracodawca jest zobowiązany przekazywać pracownikom informacje o:

- 1) **zagrożeniach** dla zdrowia i życia występujących w zakładzie pracy, na poszczególnych stanowiskach pracy i przy wykonywanych pracach, w tym o zasadach postępowania w przypadku awarii i innych sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu pracowników,
- 2) **działaniach ochronnych i zapobiegawczych**, podjętych w celu wyeliminowania lub ograniczenia **zagrożeń**.

Informowanie o pracownikach wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy ratowniczej – art. 2071 § 1 i 2 Kodeksu pracy

Pracodawca jest zobowiązany przekazywać pracownikom informacje o pracownikach wyznaczonych do:

udzielania pierwszej pomocy,

wykonywania czynności w zakresie **ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji** pracowników.

Informacja ta powinna zawierać :

imię i nazwisko,

miejsce wykonywania pracy,

numer telefonu służbowego lub innego środka komunikacji elektronicznej.

Środki do udzielania pierwszej pomocy ratowniczej – art. 209 §§ 1, 2, 3 Kodeksu pracy

Pracodawca jest zobowiązany:

zapewnić środki niezbędne do udzielania **pierwszej pomocy** w nagłych wypadkach zwalczania **pożarów** i ewakuacji pracowników;

wyznaczyć pracowników do:

udzielania **pierwszej pomocy**,

wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników;

zapewnić łączność ze służbami zewnętrznymi wyspecjalizowanymi w szczególności w zakresie udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, ratownictwa medycznego oraz ochrony przeciwpożarowej.

Działania te powinny być dostosowane do:

rodzaju i zakresu prowadzonej działalności,

liczby zatrudnionych pracowników i innych osób przebywających na terenie zakładu pracy,
rodzaju i poziomu występujących **zagrożeń**.

Działania w razie możliwości wystąpienia zagrożenia dla życia lub zdrowia – art. 209 § 1 Kodeksu pracy

W przypadku możliwości wystąpienia **zagrożenia** dla zdrowia lub życia pracodawca jest **zobowiązany**:

niezwłocznie poinformować pracowników o tych **zagrożeniach** oraz podjąć działania w celu zapewnienia im odpowiedniej ochrony,

niezwłocznie dostarczyć pracownikom instrukcje umożliwiające, w przypadku wystąpienia bezpośredniego **zagrożenia**, przerwanie pracy i oddalenie się z miejsca zagrożenia w miejsce **bezpieczne**.

Wstrzymanie pracy – art. 209 § 2 Kodeksu pracy

W razie wystąpienia bezpośredniego **zagrożenia** dla zdrowia lub życia pracodawca jest zobowiązany:

wstrzymać pracę i wydać pracownikom polecenie oddalenia się w miejsce bezpieczne,

do czasu usunięcia zagrożenia **nie wydawać polecenia** wznowienia pracy.

Działania w celu uniknięcia niebezpieczeństwa – art. 209 § 1 i 2 Kodeksu pracy

Pracodawca jest **zobowiązany** umożliwić pracownikom, w przypadku wystąpienia bezpośredniego **zagrożenia** dla ich zdrowia lub życia albo dla zdrowia lub życia innych osób, podjęcie działań w celu uniknięcia **niebezpieczeństwa** – nawet bez porozumienia z przełożonym – na miarę ich wiedzy i dostępnych środków technicznych.

Pracownicy, którzy podjęli działania w celu uniknięcia **niebezpieczeństwa**, nie mogą ponosić jakichkolwiek niekorzystnych konsekwencji tych działań – pod warunkiem, że nie zaniedbali swoich obowiązków.

Konsultacje dotyczące zwalczania pożarów

Pracodawca konsultuje z pracownikami lub ich przedstawicielami wszystkie działania związane z **bezpieczeństwem i higieną pracy**, w szczególności dotyczące tworzenia służby BHP lub powierzenia wykonywania zadań tej służby innym osobom oraz wyznaczania pracowników do udzielania **pierwszej pomocy**, a także wykonywania działań w zakresie zwalczania **pożarów** i ewakuacji pracowników.

Przestrzeganie przepisów przeciwpożarowych – art. 100 § 2 ust. 3 Kodeksu pracy

Pracownik jest zobowiązany w szczególności:

przestrzegać czasu pracy ustalonego w zakładzie pracy,

przestrzegać regulaminu pracy i ustalonego w zakładzie pracy porządku,

przestrzegać przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych,

dbać o dobro zakładu pracy, chronić jego mienie oraz zachować w tajemnicy informacje, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę,

przestrzegać tajemnicy określonej w odrębnych przepisach,

przestrzegać w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego.

Obowiązki dotyczące ochrony przeciwpożarowej

Art. 104 § 1 ust. 8 Kodeksu pracy

Regulamin pracy powinien określać m.in.:

obowiązki dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy,

obowiązki dotyczące ochrony przeciwpożarowej

– w tym także sposób informowania pracowników o **ryzyku zawodowym**, które wiąże się z wykonywaną pracą.

Kary za nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych – art. 108 §§ 1 i 2 Kodeksu pracy

Za nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych... pracodawca może stosować:

karę **upomnienia**,

karę **nagany**.

Pracodawca może również stosować **karę pieniężną**.